

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető minden
küldemény intézendő N.-Péterfia utca
348 szám.

Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én
egy, illetőleg másfél iven.

Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja:
100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszori hirdetésnél 100 szóig
80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

Kiadó hivatal:

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó
minden közlemény és küldemény inté-
zendő. Fűvészkert utca 1080.

Doktor János.

1828. december 22. — 1883. május 23.

A máramaros-ugocsai ref. kis egyházmegyét nagy
csapás érte Doktor János esperes n. szőlősi lelkésznek
az élet delén váratlan elhunytával. Az Ur szőlőjében
munkálkodók működési irányát jelző erős oszlopokat a
halál erősebb szele egymásután döntögeti kifelé. Esésüket
a hiv munkások bánatos sóhaja kíséri:

Itt is egy név,

Ott is egy név,

Hányat elvisz minden egy év!

Doktor János született a történelmi hírű Munkácson
1828. december 22. — Elemi iskoláit szülő városában
kezdte s végezte. Majd az 1842. évben Sárospatakra
ment tanulói pályája folytatása végett, hol papi felsőbb
tanulmányait 1852-ben kitünően befejezte. Egyházi hiva-
talos pályáját a regényes fekvésű Visk népes egyházában
kezdte, mint felső elemi fitanító és segédlelkész, hogy ő
se lenne kivétel az örök érvényű „quem dii oderunt:
professorem fecerunt“ alól. Itteni félelvi működését, ugyan-
ilyen minőségben Salánkon folytatta Szük József h. espe-
res mellett harmadfélévig. Az 1855-ik évben a mátyfalvai
kis egyházba rendeltetett lelkésznek, — egy lépéssel köze-
ledve Nagyszőlőshöz — honnan a következő évben, a
nagyszőlősi egyháznak személyéhez már a mult évben is
ragaszkodólag nyilvánult bizalma papjául választotta, hol
hivatalának humanus viselésével nem csak hiveinek, de
az egész város minden felekezeti lakosainak osztatlan
szeretetét s tiszteletét kiérdemelte.

Ideje is volt, hogy a sok bel- és külbajokkal vivódó,
s életerejében megtámadott egyháznak rendeljen az Ur
pásztort és doktort, ki az alvó félben levő egyházi-
asság szellemét új lánggra lobbantsa. — Épen azért nem
azokra, melyek háta megett, hanem előtte vannak —
tekintve: határozott szándéka volt semmiféle hivatalt el
nem fogadni. De homo proponit: deus disponit.

Az 1872. évi egyházmegyei közgyűlésen akkori

esperes Batizi András, hivataláról egyszer s mindenkorra
határozottan lemondva, a három éves tisztujtás elve
emeltetvén érvényre azon jegyzőkönyvi határozattal, hogy
erkölcsi és becsületbeli kötelessége leend bárkinek a
benne öszpontosult bizalomnak engedni, — a beérkezett
szavazatok őt szólították az esperesi hivatal betöltésére.
Itt állok! mást nem tehetek! mondá a benne helyezett
közbizalomnak megfelelő nemes önmegadással.

Az egyházaknak zsinati törvények alapján lett szer-
vezkedéseig még két ízben, 1876. és 1880. szólította az
egyházmegye bizalma az esperesi hivatalra.

Az 1881. október 31-től november 24-ig Debre-
czenben tartott országos zsinatra is őt küldötte képvise-
lőül az egyházmegye, hol annak minden gyűlésén nem
csak jelen volt, hanem gyakorlati indítványai oly figyel-
met keltettek, hogy azok közül több a zsinati törvények
közé iktattatott.

A zsinati törvények szentesítése, s életbe léptetésével
a máramaros-ugocsai ref. egyházmegye is megkezdte az
új törvények alapján szervezkedését, felhiva a kebelbeli
egyházakat elsöben is az esperesi és egyházmegyei gond-
noki hivatalok szavazás utján leendő betöltésére. Az ered-
mény a f. évi márczius 13 — 14. Verbőczön tartott egy-
házmegyei közgyűlésen tétetett közzé, hol az új egyházi
aera kezdetén ő egyhangulag esperesnek, Várady Gábor
pedig egyházmegyei gondnoknak elválasztatott.

Nem hagyhatjuk említés nélkül esperesi pályájának
azon fénypontját, midőn Forgolányban nt. Gönczy Dániel
ur 53 éves papságának örömnepélyén, romlott egész-
sége daczára is megjelent, — az erős lélek parancsolt a
gyenge testnek, — s a lélekemelő ünnepélyen a templomi
diszes nagy közönség színe előtt, az egyházmegyei lelké-
sz kartól az ünnepelt agg lelkésznek örök emlékül aján-
dézott értékes diszkötésű Bibliát, mint mondá, a köny-
vek könyvét, szívet s lelket indító fenkölt szellemű beszéd
kiséretében átnyujtá. Minek teljesítése, mint haláláig em-
legeté, nagy lelki gyönyörűségére szolgált neki. Ki merte
volna gondolni, hogy ez lesz hattyudala!

Azóta egészsége napról-napra hanyatlott. Hábár ugy látszólag időnkint jobban érezte is magát, azok a rövid időközi javulást színlelő kóros tünetek, a kialvó életszövetnek végfellobbanásai valának, mig nem f. hó 23-án reggeli 2 órakor a halálig hív és engedelmes Isten szolgája, Urához költözött.

Gyászolja halálát özvegye sz. Batizi Emilia és kiskoru — 12 éves — fia: István. Két gyermekét egymásután nem rég veszttette el. Károly 3 éves hittanhallgatót 1880. május 18. Endre orvosnövendéket 1883. márczius 13. Az apai szív e sokat ígérő két reményének oly gyors egymásután következett kínos veszttése is, nem kevésé siettethette a kór lefolyását.

Temetése a legnagyobb részvétellel ment végbe május 25-én d. u. 3 órakor. Jelen voltak az egyházkerület részéről: Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyző és Kovács Lajos tanár. Peterdy Károly esperes és Varga József lelkész Beregből. Az egyházmegye részéről: Várady Gábor egyházmegyei gondnok, a tanácsbírák s a lelkészi és tanítói kar, a nagyszöllősi róm. és gör. kath. lelkészek, a megyei tisztikar és nagy számu minden felekezeti közönség.

A háznál megható imát mondott Nagy Frigyes huszti lelkész, a templomban Szabó József péterfalvai lelkész tartott alkalmi beszédet Jel. I. 9. verse felett: *Én János néktek atyátokfia vagyok és társ a szenvedésben, az uralkodásban, és a Krisztus Jézusnak türesében, az Isten beszédeért, és a Jézus Krisztus felől való bizonyágtételért, elmélkedvén a lelkész nélkülözhetlen tulajdoniról, hogy pályáját sikerrel futhassa meg. A sirnál Tegze László verbőczi lelkész igyekezett a fájdalomtól tépett szivekre a vigasztalás és megnyugvás balsamát csepegtetni, mely sikerült is szívből, szívhez szóló szép beszédevel. Végre Várady Gábor egyházmegyei gondnok intézett megható bucsuszavakat a nyugodni térő porokhoz. Megemlékezve kormányzó társának szeplőtlen jelleméről, ki a siker elérésében mindig neki igyekezett a babért nyújtani, holott őt illette; fáradhatlan hivatalos buzgóságáról, melynek tanuja halála előtt pár nappal hozzá intézett levele, — mit haláláig őrizni fog, mint becses ereklyét, melyben a kebelbeli népiskolák fölvirágoztatása érdekében teendőkre közli nemes eszméit; — baráti ragaszkodásáról, melyet magával visz sirjába, mely felett azt hívé, hogy kivánságához képest, az elköltözött hamarabb teljesítendi ezen baráti szomoru kötelességet!*

Legyen áldott emlékezete örökre!

Sz. J.

Az egyházi év szerinti predikálás.*)

Nagytiszteletü lelkészi értekezéslet!

Vajha beteljesednék rajtam is, vajha igazzá válnék nálam is azon egyszerűen nemes, keresztyén hiten alapuló latin példaszó: „qui ascendit cum timore, jam descendit cum honore!“ Lehet e szavakat itten is használnom. midőn nem mint tanár a tanszékben, vagy nem mint tanító lépök föl Istennek házában az ige hirdetésére, hanem mint egyszerű értekező foglalok helyet e tisztelt lelkészi körben. — Ama latin mondás eleje különben, mely a timor-ról szól, megvan nálam önként, természetemből kifolyólag, ha valami komolyabb dologhoz kezdek; a honor-t önök adhatják meg nekem egyedül, tisztelt hallgatóim, ha talán elismerik, hogy az életből s nem a puszta levegőben járó elméletből merittem tárgyammat s az annak fölfejtésére összehordandó anyagot.

Targyammat, az egyházi év menete szerinti predikálásról szóló értekezésemet szives, gondos és jóakaratu figyelmükbe ajánlom.

Mi az az egyházi év? e kérdéssel jöjjünk minde- nekelőtt tisztába. Nem egy az a végtelen feledés szélesöndes tengerén haladó, a tél havában született, a tavasz zöld derűjében fejlődő, a nyár melegében megérett, az ősz tikkadásában lankadó s végül újra a tél havában meghaló polgári évvel; nem is egy a tél, tavasz, nyár és ősz fenséges hatalmának kezdetét jelző természeti évvel, melyek minde- nike meghal, hogy újra szülessék, melyek mindenike Istennek hatalmát mutatja az emberekkel szemben, — az egyházi év Istennek hatalmát mutatja az emberek lelkében. — Amazok az időt s az idő változását jelezik csupán s azt szemléljük bennük, hogy az idő hogy lopózik tovább örök utjában; bennük a születés, az élet, a halál és a feltámadás folyton változtatják egymást, egyik sem örök; azok azt juttatják eszünkbe, hogy emberek vagyunk; az egyházi évben Isten kegyelmének dicsőségét látjuk, mely az idő teljességében érkezett el hozzánk, mely tehát arra int bennünket, hogy a bünös embert megváltotta Krisztusban az isteni irgalom, hogy tehát keresztyének vagyunk. Amazokat Isten adta, emezt Isten kegyelméből a keresztyénség hozta be a világba, hogy örök életet teremtsen bennünk, melyben a feltámadást nem követi halál. Lássuk ezt megképek nélkül.

„Egyházi év alatt“ — így adja a definitiót van Oosterzee, a mult nyáron elhalt hirneves hollandi református theologus, — ő neki köszönhetem, a mit e tárgyról, részben az ő nyomán haladva beszélni tudok, — „egyházi év alatt értjük az egyházi ünnep- és emléklapoknak sorozatát, melyek a természeti és polgári év folyamában meghatározott időben visszatérnek s a polgári évtől megkülönböztetve saját kezdő és végpontjuk által, organikus egészszé kerekednek ki. Eredetét nem az Ur és az ő apostolai valamely különös rendeletének köszönheti, hanem azon természetes, már korán érzett szükségnek, mely a Krisztusban való üdvöt a maga benső összefüggésében akarta előterjeszteni s a váltáság főtényeit szabályozott sorrendben akarta feltüntetni. Már a második század közepén látjuk, hogy a husvét

*) Felolvastatott a debreczeni ref. egyházmegye lelkészi értekezésletén Derecskén. 1883. május 17.

előtti, ugynevezett nagy hét, mint a bűnbánatnak és bőtölésnek ideje, ellenben a husvétől pünköstig terjedő ötven nap, mint évenkénti ünnepi — örvendetes időszakasz tünnettetik különösen ki. — Csakhamar szaporodni kezdett az emléknapiok száma, melyek részint a szent történet főtevényeinek, részint az apostoloknak és vértanuknak voltak szentelve s az ilyen mindig visszatérő ünnepnapok köre magától egy saját egyházi évet képezett, mely először a husvét, azután a karácsoni idővel nyílt meg. A keleti egyház az egyházi évet szeptember elsőjével kezdi; a nyugoti egyház pedig az első adventvasárnapkal. — Eddig a holland theologustól vett idézet. — Tehát ha vannak ünnepek, van egyházi év is; s ha nekünk vannak ünnepeink, szükségképen van egyházi évünk is. Igenis van, de nem tudunk róla semmit, nem reflektálunk rá úgy, a hogy azt én szeretném. Menetét, haladását csak ünnepeink jelzik, — az ünnepek közötti időt nem töltjük be rendszeresen. Kifejezve még egyszer, hogy mindenben van kivétel s a rendszertelenséget is szeretik egyes rendszerető emberek megtörni, átmehetnek gondolataim kifejtésére.

Sokat gondolkoztam s valahol futólag irtam is én már egyszer e tárgyról. Kérdezősködtem illetékes emberektől, mit értenek nálunk az egyházi év alatt s megtudtam, hogy megvan az nálunk is, kezdődven Szent György napjával, a mely naptól fizetik gyülekezeteink lelkészeiket s ezek sok esetben akkor veszik át gyülekezeteikben a lelkészeti teendőket. Ez lehet azonban fizetési év, vagy inkább év kezdés, melynek semmi kiemelkedő pontja sincs, de ez nem azon egyházi év, melyet más felekezetek nálunk bölcsében fognak fel. Minket nem köt predikálási szabadságunkban semmi sem, bár mi szabadosságra nem teremtettünk atyámfiai! Hörk József eperjesi hittanár ugyan, különben kitévően írott Liturgiája 126-ik lapján azt mondja mi rólunk, hogy „nálunk Magyarországon a ref. egyház szabadon hagyta a textus választását, kinek-kinek a lelkészek közül bölcs belátására bizván azt, azonban azon szigorú meghagyással (Geleji kánonok 39. sk.), hogy beszédeikkel szigorúan az egyházi időhöz ragaszkodjanak, tehát az egyházi évhez hűtlenek ne legyenek,“ de ezt én ama törvénykönyvből, melynek pedig lelkét is tanulmányoztam, hogy tanithassam, kivenni nem tudom. Ujabb, most már fennálló, kötelező „Egyházi Törvényeink“ sem kötik meg textus választási szabadságunkat s csak azon szavai adhatnak itt nekünk némi irányt, hogy „a lekipásztor egyházi beszéde, hitbéli meggyőződést építő és erősítő legyen.“ Épen erre akarok én is némi rendszeresség ajánlásával kiváló súlyt helyezni.

Említettem már átfutólag a szabad textus választás gondolatát s most, ha szigorúan tudományos, nem pedig inkább bizalmas hangú, irányu munkát dolgozom, kifejthetném körülményesen, mint lett ezen szent jog, a szabad textus választás joga elvéve a keresztyén egyház lelkészeitől, hogy fejlett ki a róm. kath. egyházban a perikoparendszer, a melynek nyögét a protestáns egyházak lelkészei érezték legjobban, a hol megtartották azt. De ez a történelem dolga s saját czélunkra kevés befolyása van. Elég legyen fölemlíteni annyit, hogy a reformáció eltörölvén a temérdek sok ünnepet, sok ez ünnepekre kijelölt bibliai szakasz gazda nélkül maradt, tehát a protestáns egyház új perikoparendszert volt kénytelen felállítani. S elég legyen fölemlíteni annyit,

hogy több protestáns egyház a perikopákkal együtt eltörölte az ünnepeket is minden kivétel nélkül, csak a vasárnapot látván Isten rendelésének; itt csakugyan meg van a föltétlenül szabad textusválasztás, ha skót pap vagy s karácsonod épen vasárnapra esik, predikálhatsz Krisztus mennybemeneteléről; husvétkor jó lehet textusodnak az „elvégeztetett;“ pünkösdkor fölzenditheted hallgatód előtt a bethlehemi pásztorok énekét; nagypénteken, áldozó csütörtökön kathedrádról nem láthatod néped'... nekem nem kell sem a perikopa-rendszer, sem a skót predikálási föltétlen szabadság, nem vagyok én sem kryptokatholikus, sem kryptolutheranus; nem szenvedek én scotomaniában sem, mert bár véghetetlenül tisztelem és szeretem a skótot, egyetmásban épen nem értek vele egyet; mindez nem kell nekem, hanem kell igenis a perikoparendszertől a rend, a lényeg, a lélek, kell a skót föltétlen szabadságból a szabadság; szeretném, ha minden lelkészünk az egyházi év menete szerint évről-évre egy összefüggő, szabad perikoparendszert dolgoznék ki, tűzne ki magának s a szerint predikálna mindig, helyet engedvén természetesen az alkalmi beszédeknek is. Azt szeretném, ha többet predikálnánk Krisztusról, ki nem csak született, meghalt, feltámadott és fölment a menyekbe, hanem a ki élt, tanított, csodákat is tett s szenvedett véghetetlenül; azt szeretném, ha az advent első vasárnapja és a pünkösd közötti időt, az egyházi év ünnepi felét legnagyobb részben Krisztusnak predikálásával töltenék be, ha a legéltetőbb forrást nyitnók fel s az ünnepnélküli félben szép átmenetekkel ez alapon építenék tovább.

Csiky Lajos.

(Folyt. köv.)

Emberbaráti felszólamlás.

Király-Darócrról.

A róm. kath. egyház kebelébe tartozom, s bár, mint ilyen, erősen hiszem annak dogmáit, tisztelem nagy horderejű intézményeit, meghajlom papsága előtt: mindazáltal az Üdvözítő tanításához hiven, szeretem más keresztyén egyházhoz tartozó felebarátaimat is, és tisztelettel viseltem annak lelkészei iránt; sőt — mint magyar nemes ember — teljes rokonszenvvel kísértem volt az elmúlt időben, a protastáns egyháznak a bécsi absolut kormánylyal vívott nehéz de nemes harcát.

Ezen érzelmemből kifolyólag vettem bátorságot e becses lapban jelezni azon abnormis állapotot, mely az itteni reform. egyház kebelében jelenleg felszínre emeltetett.

Össze találkoztam ugyanis a napokban tiszt. Csighy Ferencz ural, a reform. egyház becsületességben megöszült lelkészevel, kit itteni hivataloskodása kezdetétől fogva folytonosan ösmerek. — Minthogy e tiszteletreméltó férfi tudományossága, példányszerű erkölcsi élete, hivatali buzgósága, jeles szónoki tehetsége mellett azért is kiérdemelte a községi más két keresztyén felekezetű lakostársak közelsimerését, mert azonkívül hogy mint jó apa, maga tanította és tanítja számos gyermekeit a középtanoda több osztályán keresztül, kitűnő eredménnyel oktatta a helybeli különböző egyházhoz tartozó több uraságok gyermekeit is: valódi keresztyén szeretetből származott részvétellel tudakoztam tőle, az egyházban duló versengés okai felől. Azon-

ban belső fájdalma miatt, mely arczatán nagy mérvben észlelhető volt, mélyen megindulva s bánatos hangon csak annyit felelt: „Megeshetnék, hogy emberi gyarlóságomnál fogva önmagam iránt elfogult és részrehajló volnék; ennél fogva keressen ön kielégítő értesülést jobb érzelmi és gondolkozásu halgatóimnál.“

Ezen utasítás szerint cselekedni már erkölcsileg kényszerülve érezvén magamat, sietve érintkeztem több, általam kedvező oldalukról ismert, reform. egyházzal, kik is az egyházba csempészett abnormitás felett szívből sajnálkozva, annak okait illetőleg engem teljesen felvilágosítottak.

Az egyház és ennek belhivatalnokai s a helybeli közbirtokosság közt ugyanis, az 1858-ik évben történt földre vonatkozó csere következtében, a belhivatalnoki javadalom tetemesen és saját nézetem szerint is hátrányosan megváltozván, az illető egyházmegyei hatóság ezen ok miatt oda utasította a hitközség elöljáróságát, miszerint új díjlevelet állítson ki, s egyszersmind azt is meghagyta, hogy a garaspénzt az egyházkerületi hatóságnak, a jelzett időbeni politikai főkörmány által jóvá hagyott és megerősített határozatához alkalmazkodva, konvencziós értékben számítsa. A díjlevél e rendelet nyomán, az 1859-dik évi július 31-én, hiteles alakban csakugyan ki is állíttatott, s megőrzés végett az egyházmegyei levéltárba megküldetett. Az általam különös bizodalommal megkérdezett egyik reform. egyháztag azonban, észrevehető gunyorral azt is megjegyezte: miszerint az eszélyes elöljárók elfeledték a garaspénz megemlítésénél jelezni az osztrák értéket, holott akkor már ez volt teljes forgalomban. Így cselekedtek — folytatá tovább — az okos ösök is, nem tüntetvén ki, hogy váltó czédula, vagy konvencziós értékű-e a garaspénz. Ezen megújított díjlevél az ezen időbeni lelkésznek, a divatozott szokás szerinti exacerbáltatása és talán még más előttem elhallgatott ok miatt, az 1878-dik évben kerülvén világosságra, az egyházmegyei hatóság azt csak a közelebb mondott évben vétethette gyakorlatba. Minthogy pedig az egyházi elöljáróság az eszerinti fizetéstől határozottan vonakodott: az illető esperesség — mint nekem megbeszéltetett — a törvény egyenes rendelete nyomán, felkérte a megyei alispáni hivatal, az engedetlenség következtében származott tartozásbeli hátrálék behajtása végett. Már ezen az uton a hallgatókra nézve kellemetlen eset kerülvén elő: a rakonzátlan roszakarat e miatti boszujában bűnösen felzavarta az egyház békéjét, feldulta az ártatlan lelkész és tanító nyugalmát, s azt mivelte, hogy ezek hü munkásságuk jutalmául, a hálátlan nyelvektől folytonosan veretést szenvedve, keserű bánattal vigyék hivatalukat. — Mindezek mellett, a mi még inkább sérti a romlatlan érzelmet, a nagyobb büntetés okából, a lázongók nem csak önmagok vonulnak el az isteni tisztelettől, — hanem vissza riasztják a jobb lelkeket is, annak gyakorlásától, gunyjaik és pizskolódásaik által.

Ezen botrányos esemény nyilván arról látszik élő bizonyosságot tenni, hogy az itteni reform. egyház tagjai, mint Biharmegye nagy nevű követe a hajdani pozsonyi országgyűlésen, a zsidóság emancipációja felett folytatott vita alkalmából, Debreczen város követének megjegyezte volt: „Nem olvassák a bibliát, hanem csak a gerendán tartják a por és moly számára,“ mert különben megtanulták

volna az isteni igéből, miként kell magokat viselniök buzgó lelkészek és szorgalmas tanítójok iránt.

Minthogy ily kereszténytelen jelenetek szerény tapasztalatom szerint azért tűnnek fel gyakran a reformált egyház kebelében, mivel annak tagjai szabadon daczolhatnak az egyház törvényei és hatóságaival: bátorkodom teljes tisztelettel azon kérdést kockáztatni: valyon nem volna-e megvalósítható ezen democrat elv a reformált egyházban: „a hol nagy a szabadság, ott nagy korlátoltságnak is kell lenni, különben a szabadság szabadossággá fajul“; és valyon nem követeli-e meg az egyetemes reform. egyház jól felfogott érdeke, hogy megvédje becsületes hivatalnokait a tömeg önkénye ellen, s megfenyítse a romlás kárhozatos magvait elszőró fektelenséget? Mert a rossz példa ellenállhatatlan erővel vonza maga után az érzelem nélküli lelkeket.

Hazánkban már a legigénytelenebb polgárt sem lehet büntetés nélkül megsérteni, de a reform. egyház körében, legalább a mi vidékünkön tűnnek fel egyes esetek, melyek igazolják, hogy annak hivatalnokai büntetlenül bántalmazhatók.

Király-Darócz, 1883. május 19.

Egy római katolikus.

Töredék

a magyar ref. ének- és isteni-tisztelet történetéből.

Urvacsora a XVI. században.

(Folytatás.)

(Melius). Mikor osztani akarod a vacsorát, így szólj predicatio után reggel:

1. Tanuljuk meg af! hanyféle legyen az ur vacsorája?
2. Mire való a vacsora mind a belső, mind a külső?
3. Minémü próbállással kell vele élni, és hozzá készülni?

De primo: minden sacramentumban kettő vagyon: a jegy, a kit a testi szem lát és veszen, mint Ádámon a bőr ködmen, az ártatlan bárány Krisztus vérét példázza, halála érdemét, a kivel a kigyó fejét, hatalmát, a bünt, a törvény átkát, a sátán hohérságát és kinzását elrontja. A sátántól Ádáma adatott kötöst, a parázna ruhát, rólunk a bünt, halált, hitlen hazugságot, az Antikrisztus hitét levonsza.

A vacsora kettő: belső és külső.

A belső a Krisztus szerzése és érdeme, menyből hozott, állatszeréntvaló élő kenyér, és bizonyal állatszeréntvaló ital, a kit a Krisztus az ő testéből, mintegy tárházból és kutfőből, a sz. lélek által az ígéretokbe mintegy csatornába ad hit által, a mi megújult és igazult lelkünknek. Erre hogy Krisztusba Isten jószágival egyesülvén, istenfiai örökösei, és istennel örökké megbékéltettek legyünk. A belső vacsora a Krisztus teste, azaz, való és állatszeréntvaló élő kenyér, a kivel mindörökké élteti lelkünk, mint a sátán az ő hazug átkával örökké öli, — a Krisztus vére, azaz, bizonyába állatszeréntvaló ital, a kivel a mi lelkünk szomjuságát a Krisztus mindörökké betölti, miként hogy a sátán, a pápa-antikrisztus, a ráczok oly tudományt és ételt adnak, a kivel örökké éhezünk, szomjuhozunk, Ésai. 55. Mert a belső vacsora hit által adatik, nem adatik a jegybe, sem benne, sem alatta, mint Ján. 5. I. Kor. 10. írva vagyon, hogy a kik hisznek, azok eszik. Ádám, Ábrahám

állat szerént hittek, de nem ették a Krisztus husos testét, mert még nem volt, hát mi is, a Krisztus testébe zárt lelkijókat hittel vesszük. — A léleknek pedig nem kell a Krisztus teste csontját rágni, hanem a lelkijók kellene, mint Ábrahám, a lelki Krisztus testét, lelki jószágát, Krisztus érdemét ötte, nem a testet. A testet azért mondja hogy együk metonymice, mert a testbe kereste Krisztus az élő kenyért. Ján. 6.

De secundo: A másik vacsora a Krisztus által szerezett sz. jegy, hogy az ő áldozatjába keresett lelkijóktól és belső vacsorától a kiket nekünk adott és hagyott testamentomba, megemlékezzünk. A belső vacsora a Krisztus érdeme, arravaló, azért egye lelked, hogy élj és nevedjél Isten jószágiba. idvezülj és örökké élj, Ján. 4: 6. 7.

A külső vacsorát, a kenyért és bort szerzé ez okokért:

a) hogy Krisztusról és az ő jószágiról emlékeztessenek, — a kenyér emlékeztessen a Krisztus testéről, megtörése Krisztus teste áldozatjáról, hogy ez temette el bűneinket, halálunkat, kárhozatunkat. A bor Krisztus véré, vére érdemét, az új frigyét, testamentomot, a bűnbocsánatot, igazságot, örök életet, az Istennel való békéllést példázza. A kenyér az idvesség okait, a bor az idvesség okainak, Krisztus teste-vére effectusait, hasznait példázza;

b) hogy bizonyosságot tegyen erről, hogy mi Krisztussal cseréltünk és egyesültünk, hogy Krisztus magát s minden jószágát minékünk adta, új szívet, lelket, igazságot, bölcseséget, fiaságot, szentséget adott:

c) hogy mi a hivel azon egy Jézus Krisztus jószágiba, egy igazságba, életbe, egy szeretetbe, egy hitbe, tudományba, egy keresztségbe vagyunk, hogy mint a kenyér sok magból lett, úgy az anyaszentegyház egy testévé a Krisztusnak, sok választott hivelből;

d) hogy megmutassa, hogy a mi lelkünk Isten országába a Krisztus testével és vérével él és uralkodik az itéletig;

e) hogy megmutassa, hogy Krisztus megfeszítette értünk az antilytron-t a váltság árát, kivett a sátán hatalmából s Isten szerelmes fiaivá töltt;

f) a Krisztus jószágiba*) a kit testamentomba hagyott, annak jegye és pecsété.

g) hogy a mi hitünknek, új életünknek jele és pecsété legyen, hogy mi, kik Krisztusba vagyunk, immár mint Krisztusba oltott ágak, jó gyümölcsöt teremtsünk. A pápa-antikrisztus hiti tudománya, a test a bűn, ez világ ellen hadakozunk, egymás szeretők leszünk, többé a mérges antikrisztus dögös, hamis, sátán hazug hitit, tudományát, szörzését, ostyáját, oltárát, kelyhét mint ebokádást, a kit Krisztus kiokádatott velünk, a kitől kitisztított, soha abba a disznó fődöbe, rutságba be nem kerülünk, — még ingyen sem illetjük mint anathematát, elvetett parázna és átkozott ruháját, a mint az ur mondja: Levi 18: 16, — Deut. 7: 12, 18, — Esai. 52, 2. Cor. 6.

De tertio: A vacsorával kell élni próbálással, mely háromféle:

Első: az Isten tüköre, mely kettő, a törvény és az evangelium. A törvényből lásd meg mi valál, az evangeliumból lásd meg a Krisztus érdemeit, a kegyelmet, békességet és irgalmat, melyet hirdet.

Második: megértsd, mit vészesz és mi végre? vészek szájjammal kenyeret, bort, — lelkemmel Krisztus jószágát hittel,

*) E kifejezés többször előjön = lelki jó.

K. F.

— vészem azért, hogy Krisztusra emlékezzem s az ő halálát hirdessem, nőjje, éljek a Krisztusba, nevedjek a sz. életbe. — Én Pál így vettem és tanultam az urtól (szereztetési igék). — Értsd meg, micsoda méltatlanul élni? valaki igaz poenitentia nélkül, disznó módra, mintegy káposztás hust úgy vészi, vagy részegen, kárhozat.

Harmadik: a vacsorát meg nem választani (t. i. a testi lakozástól), böcstelenség, — szentséget és méltóságot kell neki tulajdonítani, s a pápa-antikrisztus tudományával nem kell elegyíteni.

Ezután könyörögj a Miatyánkkal és ilyen kérdéseket tégy:

1. Hiszitek-e, hogy Krisztus egyszer való áldozatával tinektek örök idvességet, kegyelmet, békességet lelt és hogy csak ő idvezithet?

2. Hiszitek-e, hogy ti magatokba bűnösök vagytok, és semmi jó érdemeket nincsen, hanem kárhozatra méltók vagytok, de Isten tett méltókká minden jóra? 2. Cor. 3.

3. Hiszitek-e, hogy a vacsora Krisztus jószágával és az anyaszentegyházzal való egyesülésnek, s életnek, a büntől, ördögtől, pápa hititől, tudományától, e világtól való elszakadásnak, háborúnak, ez világ gyűlölségének, Isten szerelmének jegye?

Nohát azért két szájjal jöjjetek és két vacsorára, — én töllem a külső vacsorát vegyétek el a testi kézzel szájjal, Krisztus halála emlékeztire. — A belső lelki vacsorát a ti lelketek vegye el hittel, az ígértbe a sz. lélek kezéből. Ámen.

Mikor osztogatod, a férfiak egy felé áljanak, azok jöjjenek egyenként rendel elő, a kenyeret az asztalról darabonként osztogasd, kezébe adjad annak a ki kommunikál, a pohárt is úgy, s azt mondjad, mikor a kenyért adod: „emlékezzél Krisztus haláláról,” mikor a bort: „emlékezzél a Krisztus vére kiontásáról.”

A ki disznó, részeges, cigán, lator, — a kit látsz hogy nem csak alattomban, de ugyan cégéres bűnben, hitetlenségben él, annak ne oszd. Hogy elvégezted, áld meg őket:

Ábrahám, Izsák, Jákób Istene, a ki a mi urunk Jézus Krisztusnak sz. atyja, — áldjon meg titeket, és az ő sz. lelkével lakozzék bennetek, s a mely jóknak pecsétes levelét néktek adta, a jószágát is adja, és tartson meg az ő jószágiba. Testi lelki veszedelemtől megoltalmazzon. Ámen.

Gyermeknek, bolondnak, némának, siketnek, hitetlen pápistának cégéres bűnben élőnek ne add. Valakiknek poenitentiájukat, jó életüket, sem vallásukat nem tudod. A kik próbálást nem tudnak tenni, ne oszd. A bornemiszáknak esonkán ne add, hanem hamind a bort kenyért veszik. Ha nem élhet a jeggyel, Isten alkotta úgy az ő természetit, elégedjék a keresztséggel, a vacsora lelki kenyerével. Gene. 17.

A beteg vigasztalásáról:

A Heltaiéhoz hasonló vigasztalás után, öt kérdést tesz, melyekre a betegnek felelni kell: hiszem, s így szól: „No menj el, Isten viseljen békével, Lázárnak, a szenteknek mondj köszönetet mi tőlünk, kik itt nyomorgunk, s kérjed Istent, itt e siralom völgyéből minket is vigyen oda. — A vacsorát lélekkel megetted ezelőtt, a jegyit is vetted, most az nem szükség, hanem csak a kit egészségbe (t. i. egészséges korodban) vöttél, azzal élj, arról is emlékezzél. Ámen.”

Kálmán Farkas

(Folyt. köv.)

A nagykárolyi egyházmegyei lelkészjelölő bizottság.

Midőn a zsinat egyházi törvénykönyvünk keretébe a lelkészválasztási törvényeket beillesztette s miután azokat Felsőleges urunk, a király kegyelmesen megerősítette; azon édes reménnyel biztattuk magunkat, különösen az Ur szőlőjének régibb munkásai, hogy immár elérkezett az idő, mely „novus ab integris saeculorum nascitur ordo”, azaz megszűnik immár egyházunk az illetéktelen érdekeket szolgálni s ezeknek gyakran szennyes uszályát hordozni; de alkalom nyílik előtte, a protestáns elvekhöz hiven az egyházi és iskolai téren kitüntetett szakképzettséget s az elvitázhatatlan hűséggel és ernyedetlen szorgalommal szerzett szolgálati érdemet valahára megjutalmazhatni. — Azonban ezen reményünk jólevele meghiusult, hitünk megszegyenült s egyszersmind választási törvényeink nyilván kifejezett s csak a roszakaratu részrehajlás által félremagyarázható nemes intentiója is, általános megbotránkozásunkra fájdalmasan megsértetett, kijátszatott. — Ennek szomorú bizonyossága a nagykárolyi egyházmegyei lelkészjelölő bizottság azon eljárása, melyet az ó-pályii megüresült állomásra elválasztható lelkészek kijelölése alkalmával feltüntetett.

Ezen állomás elnyerése végett ugyanis többen pályáztak egyházmegyénk kebeléből mind a kitapasztalt hűségű és avatottságú régibb, mind az újabb érdemes szolgatársak közül, és — *difficile est satyram non scribere* — e lelkésziségre, a Nagy-Károlyban többször megismételt esengés alázatosságra burkolt szavaira meglágyult szívek hatalmas lüktetése következtében, nem jelöltetett ki egy 35 éves szolga, mert a gonosz csábítás által felzaklatott rosz akarat, azt a törvény iránt tanusított hűsége és engedelmissége miatt vádakkal halmozta el, de a melyek ártalom nélkül lehullottak, — másik 48 éves hű szolgálja az Urnak elmellőztetett, mert mondva vala — öreg kora miatt úgy sem fogna elválasztatni, vagy is úgy bánt vele a bizottság, mint elavult és a divatból kiment ruhával, melyet különösen a nagy urak könyörtelenül elszoktak dobni; sőt kihagyatott a jelöltek közül kitűnő bizonyítványai dacára az a 9 éves egyházi szolga is, ki egyéven keresztül hűséges szorgalommal kezelte az ó-pályii lelkésziséget.

Tények ezek, quos animus meminisse horret, *luctaque refugit*. És mindezeknek miért kellett így történnie, — miért kellett a keserű lapdacsot elnyelniök a bizottságban résztvevő lelkészeknek, jelesül az illető nagy tiszteletű esperes uron kívül Segesváry József és Ujlaki Gábor tanácsbíráknak, kik szinte kivoltak téve a szerénytelen esengés toladásainak és ezekkel együtt mindnyájunknak, kik évek hosszú során keresztül hű szorgalommal teljesítettük az evangyélisanak munkáját s kik a kedvezőbb jövőt nézve, nélkülözve, szenvedve, türelemmel hordoztuk az igának terhét? Azért hogy Király Istvánnak, a felső-szabócsi egyházmegyében lelkésztanítónak katedrája legyen, kire ott, hol színről színre ösmerik, erkölcsi és képzettségi minősége folytán nem egyhamar, vagy talán sohasem mosolygott volna a szerencse.

Ezeket, szigorú ragaszkodással a történeti igazsághoz, elmondván, azon kérdést bátorodom feltenni eldöntés vé-

gett a nagyérdemű olvasó közönség elé: vajjon — a választási törvények 186-ik §-a ezen jelölésnél szándékosan figyelmen kívül hagyatván, nem áll-e érdekében a felsőbb egyházi hatóságnak szabályrendelet által akként intézkedni, miszerint az előforduló eseteknél a törvény világos rendelete, nem mint egyházmegyénkben történt, tiszteletben tartassék, és eldönteni — hogy ha már a kijelölő bizottság a 192-ik §. szerint, az egyházmegyétől eredő utasítás nélkül, sőt annak egyenes kizárásával hivatva tendőit végezni — vajjon engedhető-e, hogy a pályázó esengéseivel több ízben megkereshette a bizottság tagjait, mint Király István tevő? — Ez, alázatos nézetem szerint nem csak a szerénységgel, hanem a törvény intentiójával is ellenkezik. Azt pedig a törvény büns cselekménynek bélyegzi, ha a pályázni szándékozó az egyház körében megjelenik s az egy tömegbe összegyűjtött halgatókat rimánkodásaival részére csábítja, mint hasonlóul Király István cselekedett.

Kelt Kir. Darócson. 1883. Május 17.

Csighy Ferencz.

Kótai Lajos reggeli éneke.

E t. lapok 13. számában nevezett urtól egy reggeli ének található, a VIII. zsoltár dallamára.

Igazán mondom, rég nem olvastam ilyen igazi hymnust s legyen szabad itt K. urat egész tisztelettel felkérnem, forgassa azt a pennát — mely így ír — gyakorta, szép nyereség lesz az új énekes könyvre, ha ilyen hymnuszok jöhetnek belé!

Azonban az alakzatban hiba van, erre nézve vegye jó néven K. ur, ha a legszivesebb jóakarattal és lelki buzgósággal figyelmeztetem.

A VIII. zsoltárnak csak a két első sora coriambicus, a két utolsó sor pedig dactylicus, s K. ur mind a négyet coriambicusnak gondolta. A 3. és 4. sorok mérete ez: $3+2+3+2=10$, prosodicus méret, s ezzel együtt a zenei kifejezés pedig lesz: dactylus, spondeus, anapaestus, spondeus. Kérem tehát a 3. és 4. sorokat e szerint igazítani. — Ezentul (3. vers) „a z éj” — „veszély”, (4. vers) „erő” — „elő” nagyon szépen rimelnek ugyan, de magyar versben használhatlan jambicus kifejezést adnak, holott spondeus kívántatik.

Az éneket ezek szerint átalakítván, legyen szives K. ur ugyan e t. lapokban közölni. Nagy örömöm az én nekem, ha a hivatottak, azok, kiket Isten lelke megszentelt, szent költészeti vénával, mindinkább megértik szavamat, mely az igaz magyar érzést és kifejezést predikálja, s távoznak a zökögős mű versektől, miket tulajdonképen énekelni se lehet!

A III. zsoltár beosztása így van: 1. 2. 4. 5. 10. 11. soroknál $4+2=6$, prosodia: coriambus, spondeus (v. trochäus), — 3. 6. 9. 12. sorok $4+3=7$, prosodia: coriambus, molossus, — 7. 8. sorok $3+3=6$, prosodia: dactylus, molossus.

Ezek szerint már mondhatom, hogy e zsoltár metrikáját K. ur, mindazok között, a kik eddig a III. zsoltárral megbirkóztak, legjobban eltalálta. Az első vers 7. sorában a „Pedig te” igazítandó, mert nem ad jó dactylus ütemet. S miután a coriambus molossussal párosítva a legszebb magyar kifejezések egyike, különösen az ily rövid soru, de

azért szorongó s egyszersmind reménykedő érzést kifejező dallamoknál, mint e zsoltár, — de tiszta cesurát követel, — az első vers 4. 9. 10. s a második 4. 12. soraiban a sormetset igazítandó.

Még egyszer a legőszintébb indulattal kérem K. urat, legyen szives több, ily szépen sikerült éneket írni, s ha valamelyik zsoltár beosztása felől kétsége támad, forduljon hozzám, a legszívesebb készséggel állok szolgálatára.

Gyüd — u. p. Siklós — 1883. május 12.

Kálmán Farkas.

Felsőbb hatósági rendeletek.

A vallás és közoktatási miniszter folyó évi ápril 27-én 11,325. szám alatt, az iskolai takarékpénztárak ügyében, az egyházi főhatóságokhoz következő leiratot intézett:

Az országos magyar gazdasági egyesület, iskolatakarékpénztári szakosztálya kimondván az iskolatakarékpénztárakkal járó kezelés ellenőrzésének szükségességét, a f. é. január hó 13-án ezen ellenőrzés módozatainak megállapítása tárgyában, az általam kiküldött szakközeggel egyetemben tartott tanácskozáson, a következő megállapodásra jutott:

1) Az iskola takarékpénztárt kezelő tanítók kötelesek az illető község egyik tekintélyesebb polgárát (orvost, bírót stb.) felkérni, hogy ez mint ellenőr a takarékpénztár kezelője által vezetett számadásokat időnkint felülvizsgálja és ezenfelül vizsgálatot aláírásával bizonyítsa.

2) Az orsz. m. gazd. egyesület évi kimutatásaiban, valamint a tanítók jutalmazására évenként rendezni szokott sorshuzásokon résztvevő tanítók névsorának megállapításánál, csakis oly jelentéseket vesz figyelembe az iskolatakarékpénztárakat kezelő tanítóktól, mely jelentések az illető községi iskolaszék, avagy községi lelkész, vagy végre községi előljáróság által láttomozva lettek.

Miről van szerencsém Nagyságodat oly kéréssel értesíteni, hogy erről a bölcs kormányzata alatt álló iskolák előljáróit s illetőleg tanítóit megfelelő uton tudósítani méltóztassék.

Budapest, 1883. ápril hó 27-én.

Trefort.

Tanulmány és bírálat.

(Vége.)

A 13-dik számú egyházi beszéd virágvasárnapra. Alapige Máté XXI. 43. Szerzője D. J. (?)

E beszédet felesleges volt közölni, miután az a Medgyes Lajos „Eredeti egyházi beszédeknek“ I. füzetében Kolozsváron még 1849-ben megjelent. — A szerzőre és közlésre vonatkozólag a már megjelent II-dik füzet nem jelez tévedést, kizárják ezt egyéb körülmények is s nyilvánvaló a plagium, mit az álszerző elkövetett, már csak azon kihagyások és javítgatásokból, melyeket egyes szavakkal és szavakon elkövetett. Egyébként pedig e mű a Medgyes Lajoséval egy és szóról szóra ugyanaz.

Már az ily eljárás kétségkívül nagy hátrányára van a

folyóirat tekintélye és hitelének is; s nagyon jó lesz, ha a szerkesztőség bizalmasan megadmoneálja D. J. urat s jövőre ismeretlen emberekkel szemben jóhiszeműség tekintetében nagyobb körültekintéssel jár el.

Medgyes Lajosnak több mint 3 évtized óta közkézen forgó egyházi beszédei felett az idő és használat már rég kimondták a bírálatot, azért e művéhez hozzászólni feladatnak nem tartom s csak azon csodálkozom, hogyan kerülhetett az belé ebbe a füzetbe.

A 14-dik számú beszéd nagypénteki, Nagy Lajos magyarátdi lelkésztől Lukács 23. 46. alapján főtételül tüzi, hogyan kell boldogan meghalni.

A szent leczkéül felvett szavak a nyugodtan szenvedő és meghaló Idvezítőnek utolsó szavai, melyek szenvedni és meghalni tanítanak minket, a mint azokat e két oldalról több jeles egyházi beszédíróknál sikerült feldolgozásban ismerjük. Ezzel ellenkezőleg, mint láttuk, szerző azt tüzi ki főtételül, a mi tulajdonképen a beszédnek egyik részét képezi s ezzel önmaga vetette a hibás alapot s alkotta meg a zürzavart, melyből kibontakozni aztán nem is tudott s az ambulatióknak csak a boldogító Amen veti végét.

Jézus hármassal tiszte, kiállott szenvedései és jóltevő halálának emlegetése tölti be az első részt, s az elmondottnak gyenge alkalmazása, s viszhangszerű ismétlése képezi a másodikat. Álljon itt izelítőül ez a pár sor: I. rész. „Az Idvezítő teljesen bűnnélküli vala, mégis békén türt az emberiség javáért s akkor a bűnös ember zugolódna-e?“ II. rész. „Mily nyugodtan, békén türt Idvezítőnk a sok méltatlanságot a hálátlan néptől, pedig teljesen bűnnélküli volt; téged azonban sok bűn terhel, legkevésbé sem zugolódhatol. Idem peridem.

Átalában ez a leggyengébb mű az egész füzetben s olvasásakor eszembe jut, mikor diákok voltunk s predikációt kellett készítenünk a kiadott példányszónoklat alapján. — Természetesen nagyon nehéz dolog volt az eredeti jótól megválni, de azt mégis azonképen le nem írhattuk. Mit csináltunk hát? Elővettünk két három predikációs könyvet s azokból a rokon eszméket összeszedgettük s irtuk addig, míg ki nem telt az árkus. S ki hinné, lett belőle predikáció. Fiat applicatio.

A 15-dik számú husvétii, Márk. XVI. 1—8. alapján a halál és élet küzdelmét rajzolja elénk, vonzó képen, gyakorlatos kezekkel. Nincs kifogásom a felfogás ellen, de talán nem lenne olyan szegletes a ráma s szebb lenne a kép, ha főtételül csupán az élet és halál küzdelmét állítván, az első részben felmutattatnék az a nagy romlás és pusztulás, melyet az enyészet okoz s a másodikban a dicső győzelem, melyet az élet ennek dacára is kivív. — E felosztás vagy más ilyenforma nemcsak hangzatosabb volna, nem csak a két rész közt jelenleg fenálló vontatott egyformaságot szüntetné meg, de feleslegessé tenné az alrészek előre bocsátását is, melylyel a predikáció érdekességéből mindjárt veszít s melyeket előre ki nem jelenteni s a figyelem fokozása végett előlegeesen titokban tartani épen úgy a szónoki fogások közé tartozik, mint a főbb részek megjelölése.

Egyébként jelen alakjában is kiválóan figyelmet érdemlő, szónoki mű. Eszme gazdagság, emelkedett nyelvezet, a kifejezések szépsége kötik le olvasásakor az embert. Kellő gond és tanulmány a legkisebb részletekben is; hit melege

és ész világa szépen ölelkezve lengik át. Szerzője — e folyóiratnak szorgalmas munkatársa — Farbak József nyiregyházi ev. lelkész.

A 16-dik számu beszéd szintén husvétii, Lukács Ödöntől.

A textust elfeledték felibe nyomatni, de mint az alábbi hivatkozásból kitetszik, I. Kor. 15. 14. v. volna az. Miután azonban a szövegben nincs meg az a történelmi anyag, mely e beszédnek alapul szolgálhatna; miután e vers csak mintegy kiegészítő része az apostol által a megelőző versekben felallított syllogismusnak s mert végre a mű nem ezen textus által megjelölt irányban halad: helyette szövegül sokkal alkalmasabb lett volna a 20-dik vers, vagy a gyakran használt „Nincs itt az Ur, feltámadott.“

Nagy és nehéz kérdés megfejtését tüzi ki feladatául szerző: tudományos megbizonyítását a feltámadásnak. — Mikor Pál apostol a korinthusi gyülekezet előtt ugyanezt tette, a Krisztus feltámadását mint tényt vette fel alapul, s abból következtetett minden bizonyossággal a mi feltámadásunkra, leírván azt is, milyen lesz az, a gyülekezethez írott első levele XV. részében, a melyből a szent lecke is vétetett.

Ez okoskodások képezik ugyan a felvett egyházi beszéd tartalmát is, csak hogy nem az apostol által követett sorrendben, hanem épen megfordítva. Előbb áll a következmény: a mi testünk feltámadásának lehetősége s ez alapon fejtvé ki majd bizonyítva be, történelmileg a Krisztus feltámadása. Sokan okoskodtak már így a tudomány terén, sokakat is sodort vészes következtetésekre a korlátlan ész s juttatott a Nagy Gusztáv-féle ama husvétii igazságra, hogy Krisztusnak fel kellett támadnia, mert . . . — És kétségkívül csak a szerző szónoki talentumának, hittel párosult józanságának köszönhető itt is, hogy a megbizonyítást s z e r e n c s é s e n keresztül vitte s vizsgálató eredményre jutott. Mert a feltámadásra nézve a lehetőség és valóság teljesen egy és ugyanaz; s mikor annak lehetőségét mutogatjuk, csak igaz voltát bizonyítjuk. S lett legyen a Jézus Krisztus feltámadása bármily természetszerű életfejem és szükségképpeniség, mégis csak isteni csuda, az isteni hatalom, bölcsesség és kegyelemből kifolyó ténye a mi váltáságunknak, elménk titka, hitünknek tárháza s feltámadásunknak egyedüli biztos alapja marad az.

Szerző előre is bocsátja beszédében, hogy hosszas előkészítés után tartotta helyén valónak gyülekezete előtt imígy fejtegetni a nagy fontosságú tárgyat. Így megtörténhetik, de egyébként nem tanácsos és nem szükséges az. — Mert bármily szépen látszik is kifejtteni szerző a feltámadás lehetőségét, ha az evangyélisák történelmi tudósításait, az apostolok bizonyágtételét, tehát a Jézus Krisztus feltámadását mint alapot valaki el nem hiszi, annak hiábavaló minden prédikálás; a kiben pedig hit van, az előtt leghelyesebb Pál apostol szerint kezdeni és végezni a bizonyítgatást, annyival is inkább, mert annál a mint Pál apostol megoldotta a kérdést, biztosan tovább ma sem igen mehetünk.

Mint említém, ritka ügyességgel hajózik el szerző a szirtek között s egyházi beszédirői képessége e művéből is fényesen kisugárzik, s az előző beszéddel együtt becses gyöngyszem a füzetben. — Csupán a gyöngébbek kedvéért jegyzem meg, hogy e beszéd nem betanulás és elmondás végett közöltetett e füzet hasábjain, hanem azért, hogy

olvassa, tanuljon belőle és gondolkozzék sokat felette az ember.

A füzet végezetre Zeke Lajos siklósi ref. lelkésznek egy sikerült szabadság-imájával — összesen 17 közleményt hozva — bezárul.

Kiss Bertalan,
segédlelkész.

A dunamelléki egyházkerület közgyűlése, 1883. május 19. s következő napjain.

(Vége.)

A május 23-iki ülés rövid, de heves volt. Arról volt szó a 9-es bizottság javaslata alapján, hogy a k o n v e n t i t a g o k m i k é n t v á l a s z t a s s a n a k. A bizottság azt javasolta: minthogy a törvények ezen kérdésben szabad kezet hagynak a kerületeknek s így az egyházkerület a konventi képviselőket akár maga választhatja gyűlésileg közvetlenül, akár közvetve a presbyteriumok szavazatai által: ennél fogva e tekintetben az egyházkerület esetenként határozhat. E javaslat nagy vitát keltett, melyben két párt alakult, egyik a bizottsági propositiot pártolta, másik a törvény 53. §-ára hivatkozva a konventi képviselőket mindig a presbyteriumok által kívánja választatni. A bizottság javaslatát erélyesen védték Filó és Kovács Albert, a másik nézetnek hathatós pártolói voltak, Szász K., Szilády és mások. Végre névszerinti szavazással akartak dönteni, de az elnökök szavazatai által mindkét párt egészen egyenlő, nevezetesen pro is contra is 17—17 szavazatot nyervén, a gyűlés határozatképtelenné vált és abban történt megállapodás, hogy miután a kérdés úgy sem sürgős, eldöntése hagyassék el a jövő gyűlésre.

A május 24-diki ülés gyorsan haladott a bizottsági munkálaton. A legációkra nézve úgy intézkedik, hogy a jövő iskolai éven kezdve csak theologusok menjenek követségbe, minthogy azonban sokkal több a legáció mint a theologus — s a helyzet minden főiskolánál ugyan ilyen — püpek ur indítványára elhatározott, hogy ez egyetemes érdekü ügyben a konvent kéressék fel intézkedésre. A gyűlési napdijak kérdésében határozatilag kimondatott, hogy jövőre mindenféle gyűlés alkalmával lelkészi és világi tagok egyaránt napi díjat kapjanak. A hivatali esküminták átnézésére és netaláni átalakítására Filó L. és Szilágyi Dezső főjegyző urak küldettek ki. Ezen apróbb kérdések elintézése után a classificatio és qualificatio került szőnyegre.

A gyülekezetek osztályozására nézve vita nélkül elfogadtatott a bizottság javaslata, melynek főbb pontjai a következők. Mindenik egyházmegye néhány tagból álló bizottságot nevezzen ki, mely a kebelbeli egyházak javadalmait gondosan összeírja, minek alapján a 9-es bizottság a kerület összes egyházait remélhetőleg még az őszi gyűlésre négy osztályba sorozandja. Hogy ez anyag gyűjtő bizottságok egyöntetűleg járjanak el, kimondatott a következő vezérelvek pontos megtartása: a) a lelkészi javadalom meghatározásánál a lakás nem számittatik; b) a lelkészi hivatalra nehezedhető terhek a javadalmi végösszegekből levonandók; c) a javadalom pontos meghatározása végett külön-külön rovatokban 10 évi átlagos számítás alapján kimuta-

tandók a stolaris jövedelmek, a készpénz fizetés, a terménybeli fizetések pénzértéke, a földek évi haszna stb. Az így összegyűjtendő anyag és adatok alapján fogja aztán az egyházkerület négy osztályba osztani az egyházakat, hogy az egyes osztályok minden tractusban egyenlők legyenek.

A qualificationalis javaslat úgy szólva minden pontjában vitát keltet, sőt érdekes általános vitát szült, melyben nagy szabásu beszédek hallottunk. Mindjárt legelőbb Szilágyi Dezső a törvény 186. §-a értelmében a lelkészi pályán szerzett érdem, a sikeres működés és a szolgálati idő combinált érvényesítését hangsúlyozta, melyek közül a bizottsági javaslat leginkább a szolgálati időt veszi tekintetbe. Az alsóbaranyai javaslat, melyet Szilády János indokolt, kizárólag csak a szolgálati időt véve alapul, 3 évi működés után minden rendes lelkészt bárhol kvalifikál, ellenben a káplánokat, bármily kitünő képzettségűek és bármennyit szolgáltak legyen, első és második foku minősítvényvel egyáltalában nem akarja felruházni. Kovács Albert külön javaslatában, de melyet később visszavont, a képességre és érdemre több súlyt kíván fektetni és a segédlelkészeket, ha kitünően készültek és buzgón működtek, kevesebb szolgálati idővel is előléptetni szeretné. Nagyszabásu beszédet tartott Török Pál, de végre is kevés hatása lett. — Kérhőztatja a bizottság javaslatában, hogy az új nemzedék érdekeire kellően nem gondol s a káplánok és theologusok törekvéseit nagyon lohasztja, fél, hogy ily intézkedésekkel a tehetséges ifjakat elriasztjuk a papi pályától; figyelmeztet, hogy a hosszas káplánkodás — minőt a munkálat javasol — nem érdem, hanem szerencsétlenség, mert a káplán kedvét is lankasztja s a választó gyülekezet szemében sem emeli az ember értékét, hivatkozik, hogy ha régen is ily szabályzat lett volna, Nagy Péter nem lehetett volna kolozsvári, Révész Imre debreczeni, Tompa hamvai és maga Török sem budapesti pappá; végül kimutatja, hogy a theologusok tanulási kedvét sem emelheti az oly tervezet, mely hosszú szolgálati idő mulva juttat 3-ik és 2-ik osztályu egyházba. Szász Károly a szabadválasztási elv lehető legkisebb korlátozását óhajtva, az alsó-baranyai javaslatra adja szavazatát. Végre gróf Ráday Gedeon kitünő beszédben védte a minősítés eszméjét, s a bizottság javaslatát, mely azután tárgyalási alapul nagy többséggel el is fogadtatott.

A részletes vitában a rendes lelkészek minősítvényénél több felől tettek módosítványok, melyek közül azonban csak néhány ment keresztül; mellőztetett a szolgálati év alábszállítása, mit Farkas József ajánlott; ellenben elfogadtatott azon elv, hogy a sikeres és kitünő sikerü lelkészadás kellően figyelembe vétessék, valamint Sipos esperes azon módosítása is, hogy ahol a szöveg kitünő készütségről szól, oda tétessék be ez: „vagy jeles.” Ezen módosítványokkal most már következőleg hangzik a rendes lelkészek minősítési szabályzata:

„Rendes lelkészek 1-ső foku minősítvényvel 10 évi ténylegesen sikeres működés után általában felruházandók; sőt öt évi szolgálat után is akkor, ha legalább jeles papi bizonyítványok mellett az egyház gondozásában mind valóság-erkölcsi, mind anyagi tekintetben kitünően sikeres munkálkodást fejtettek ki;

2-dik foku minősítvényvel ruházandók fel 6 évi sikeres lelkészadás után általában, sőt 4 évi után is akkor ha

legalább jeles papi bizonyítványok mellett, az egyház gondozásában kitünő sikerrel munkálkodtak;

3-dik foku minősítvényvel 4 évi sikeres működés után általában, de két évi után is akkor, ha legalább jeles bizonyítvány mellett kitünő sikert mutatnak fel;

4-dik foku minősítvényvel általában minden rendes lelkész bir.”

A segédlelkészek minősítése szintén sok felszólalást és módosítványt provokált, de egy sem fogadtatott el. Így mellőztetett Szóts F. azon módosítása, hogy a káplánok, ha kitünő vagy jeles készütségek, egy évi buzgó szolgálat mulva 3-dik foku minősítvényvel, ha irodalmilag is érdemeket szereztek s modern nyelvek ismerete által társaik fölött kitünnek, egy vagy két évi kitünő szolgálat után 2-dik foku minősítvényt nyerjenek. Ballagi és Sipos pártolták, Jordán, Gál, Szalay ellenezték a segédlelkészeknek ez uton nyújtandó kedvezményeket s szavazás után, határozattá emeltetett a bizottsági javaslat. E szerint:

„A segédlelkészek a két papi vizsgálat sikeres letétele után 4-dik foku minősítvényvel általában azonnal felruházandók;

3-dik foku minősítvényvel a két papi vizsgálat sikeres letételétől számítandó 4 évi szolgálat után, sőt két évi után is akkor, ha legalább jeles papi bizonyítványok mellett a gyakorlati szolgálat terén példás buzgalmat tanúsítottak;

2-dik foku minősítvényvel birnak akkor, ha kitünő vagy jeles bizonyítványok mellett 4 évig kitünően káplánkodtak s még legalább egy évet külföldi egyetemeken is töltöttek;

1-ső osztályu minősítvény a segédlelkészeknek nem adatik.”

A theologiai tanárok minősítvénye, noha Csekey esperes és gróf Lónyay ellenezték, a bizottság javaslata szerint, 2 évi szolgálat után 1-ső osztályunak állapított meg.

A nem gyakorló lelkészek (katecheták, képezdei és gymnasium tanárok, nem hivataloskodó lelkészek) ugyszintén a fegyhazi és tábori lelkészek (ha magukat bekebeleztették) pályázati minősítvényre nézve a Kovács A. indítványa és Kiss Kálmán meg Kerkápoly pártoló felszólalása folytán rendes lelkészi minősítvényvel ruháztattak fel.

A minősítésre vonatkozó általános határozmányok több fontos intézkedést tartalmaznak, melyekhez most a közgyűlés még kettőt csatolt. Az elsőben, mely vita nélkül elfogadtatott, ki van mondva, „hogy a ki magasabb minősítvényvel alsóbb osztályu lelkésziségre választatik, felsőbb minősítvényét nem veszi el, sőt inkább felsőbb minősítvényéhez hozzá számítottatik az alsó osztályu egyházban szerzett érdem és szolgálati idő.” Ez intézkedés által lehetővé tétetett az, hogy bármilyen rangu egyházban is meglehessen szerezni akár a legmagasabb qualificatiót és hogy az osztályokon nem szükséges fokról-fokra felmenni. Még fontosabb intézkedés annak megállapítása, hogy minő közeg minősítsen. E kérdés, melyet a felszólalók méltán jeleztek a lelkészválasztási törvény kardinális pontjának, hosszú vitát keltett, melyben Kerkápoly, Szász K., Jordán, Ráday, Filó, Ballagi, Lónyay stb. vettek részt, s a megvitattott nézetek kiegyenlítésére bizottság küldetett ki. A bizottság másnap beadta javaslatát, de ismét csak heves vita után lehetett határozatot hozni. A bizottsági munkálat az egyházmegyei elnökség indokolt javaslata és a kerületi elnök-

ség igazolása útján kívánja eszközölni a minősítést; pártolták e nézetet Ráday, Kerkápoly, Ballagi, Filó, Lónyay s több mások. Az ellenpárt egyházmegyénként egy-egy öt tagu bizottságot óhajt szerveztetni a minősítés eszközlésére; e nézet mellett szólottak Antos, Szász K., Kovács Lajos. Szavazattöbbséggel elfogadtatott a bizottság javaslata, mely szerint:

A lelkészkedő papság minősítését különösen a szolgálat sikeressége tekintetében, esetről esetre az illetékes esperes és tractualis gondnok indokolt előterjesztése alapján a püspök és főgondnok állapítja meg. Tanárok, nem működő lelkészek, fegyházi papok részére közvetlenül a püspök és főgondnok adnak igazolványt, ugy szintén a táborigyülekezetek részére is, illetékes hatóságától hozott bizonyítvány alapján. A működő esperesek eo ipso első fokú minősítvénynyel bírnak.

A 9-es bizottság munkálata után a szokásos folyó ügyek intéztettek el, nagy gyorsasággal, úgy szólván futva. Így a tanügyi bizottság jelentése a népiskolákról, a képezdéről, a gymnasiumokról, jogakadémiáról. A képezdéről való jelentés kapcsában a bizottság azon javaslata, hogy a körösi tanítóképző az államaiknak megfelelően 4 évre szerveztesse elfogadtatott, azonban a jövő iskolai évben átmenetileg még marad a régi állapot. A gymnasiumokra nézve, hogy az országos törvény követelményei a kerület gymnasiumaiban minél előbb foganatosíthatók legyenek, elhatározatott, hogy az egyházkerületi tanügyi bizottság már az őszi közgyűlés elé véleményes jelentést készítsen; sőt hogy a tanügyi bizottság összeülésekor a szükséges adatok már rendelkezésre álljanak, Filó L. Kiss K. és Ádám Kálmán tagokból előmunkáló bizottság is szerveztetett.

A theol. intézetről szóló igazgatói jelentés tudomásul vétetett, de kimondatott, hogy jövőre az ily jelentés a theol. felügyelő választmány (áll az esperesekből és gondnokokból a püspök és főgondnok elnöklete alatt) útján terjesztessék a közgyűlés elé.

A ker. tanári gyám-egylet jelentéséből örömmel hallottuk, hogy e szépen gyarapodó intézmény már 38,821 frt 20 kr tőkével bír s 8 tanárözvegy között 2 ezer frtnál többet oszt ki évenként.

A vallástani kézikönyveket csináltató bizottság jelenté, hogy a népiskolai kézikönyvek már mind készen vannak és kaphatók a Kókai kereskedésében Budapesten, a középiskolaiakból csak egy pár hiányzik s a konfirmációhoz készítő káté, melynek megírására Filó kéretett fel, a folyó évben szintén elkészül. Az iskolatanítók és tanárok szigoruan utasítottak, hogy tanításaikhoz a kerület vallástani könyveit használják, esperes urak pedig felhívtak, hogy e határozat foganatosítására szigoruan felügyeljenek.

Még számos apró ügyet; egyházak, egyesek folyamodványait s más kisebb fontosságú kérdéseket elintéztvén, 8 napi kemény munka után május 26-án oszlott el e nagyfontosságú gyűlés, mely a hét utolsó napjaiban naponként 9—10 óras üléseket is tartott.

Adjon Isten áldást a munkájára!
Budapest, 1883. május hóban.

Szöts Farkas.

Különfélék.

Mult hó utolsó vasárnapján (május 27.) tartotta meg a nagytemplomban debreczeni egyházunk ujonnan választott lelkésze Kiss Albert ur beköszöntő egyházi beszédét. főt. Révész Bálint püspök, a helybeli lelkészi kar, a presbyterium és nagy közönség jelenlétében. Buzgó ima után, melyben magát megalázva, Istennek eddig iránta tanusított kegyelmét megköszönte, ezutánra áldását kérte, egyházi beszédet tartott a következő alapigékről: „Bocsásd ki a te világosságodat és a te igasságodat, hogy azok vezéreljenek engemet.“ (Zsolt. 43, 3.) Fejtegette az igazság és világosság természetét, hatalmát, egymáshozvaló viszonyát, majd azt, hogy miképen szándékozik ő ezek segédelmével és alapján működni és példát adni a lelképásztori munkásság többféle mezején. Különösen kiemelkedő és a helyi ismert viszonyok tekintetéből fontos része volt beszédjének, melyben azt fejtegette, hogy egymás véleménye meggyőződése iránt tisztelettel tartozunk viseltetni és eféle ügyekben erőszakoskodásnak semmi helye nincs. Lelkes meggyőzéssel elmondott beszédét szép imával zárta be. A templom, örömmel mondhatjuk, mert ritkán van módunkban láthatni, számra nézve szép hallgató közönséggel volt megtöltve.

Egyetemes tanügyi bizottság tartatik Budapesten július 5. s következő napjain. A tanácskozás tárgyai lesznek: az elnöki meghívó szerint a gymnasium, a tanítóképezde s a theologiai kar. Ugyanis konstatálni kell a középtanodai országos törvényt s az állapotot, melyet ez teremtett; összehasonlítani ezt gymnasiumaink jelenlegi rendszere és szervezetével; konstatálni, mennyiben kell ezeknek módosulniok, átalakulniok az országos törvény kívánatához képest; mennyivel több évi kiadás s nagyobb áldozat szükséges ezentul gymnasiumaink fentartásához stb. Másik tárgy a praeparandiák, jelesen ezekben a tanfolyamnak 4 évre kiterjesztése iránt véleményt s javaslatot adni. Lelkészképzés tekintetében theologiai tanintézeteink szervezetének felülvizsgálása s szükséges átídomítása.

Máramaros-ugocsei ref. egyházmegyében boldog emlékeztü Doktor János esperes temetése után mult hó 25-én az egyházmegyei consistorium ülését Nagy-Szöllösön megtartotta, melyre a gyászszertartásra egybesereglett lelkészek is meghivatván, ideiglenesen az esperesi hivatal vezetésével Cs ern á k I s t v á n gyulai lelkész bizatott meg. A gyülekezetek pedig illető egyházmegyei gondnok által felhívatni rendeltettek, az eképen ürességben levő esperesi hivatalra szavazataik beküldésére.

Nyiregyházán a ref. templom ünnepélyes felszentelése jövő hó 3-án eszközölnetik. Az imát Révész Bálint püspök, az egyházi beszédet Lukács Ödön helybeli lelkész és esperes fogják tartani. Egyházi functiókat végeznek még: Kiss Áron, Peterdy Károly és Szeremley József esperesek.

Hajdu-Hadházon a lelkészválasztás mult hó 20-án folyt le; nagy többséggel a jeles készülségű debreczeni segédlelkész Szabó Lajos választatott meg. Örvendünk a választás eredményének s üdvözljük az ifju lelkészt pályájának kezdetén!

Jutalom-könyv. „H a z a s z e r e t e t k ö n y v e “ című ifjusági gyermek olvasmányt adott ki Dolinay Gyula az iskolai vizsgálatokra, s e szempontból kiválóan ajánl-

ható, mert olcsó (100 péld. 27 frt 50 kr, 50 péld. 14 frt, 20 péld. 5 frt 80 kr), diszes és gazdag tartalmu. Tartalmát honszeretetre lelkesítő érdekes közlemények képezik. Irtak bele: Várad Antal, Dr. Molnár Antal, Komócsy József, Mikszáth Kálmán, Porzsolt Kálmán, P. Szathmáry Károly, Radó Antal, Hevesy József, Reviczky Gyula, Szépfaludy Ö. Ferencz, Dolinay Gyula, Földváry István, Rella Iván, Jnczedy László, Sziklay János, B. Büttner Lina, György Aladár, Hentaller Lajos, Adorján Sándor, Taylné Hentaller Mariska, Perényi Kálmán, Berényi László, Brankovits György, Szabó Endre, Horváth István, Dr. Ompoly K. Ernő, Lévy Sándor. A kötetke allegorikus szines borítékba van foglalva, és 15 történelmi kép díszíti, 6 tömött ivre terjed, nagyobb gyermekeknek kitűnő, becses ajándék. Kisebb gyermekek számára a fentebbi áron kapható a „Gyöngysorok“ című képeskönyv. Mindkettő levelező-lapon szerzőnél: Budapest, zöldfa utca, utánvétellel rendelhető meg, s azonnal küldetik. — E czélszerű és jutányos jutalomkönyveket, ajánljuk az iskolahatoságoknak.

Megjelent az „Önügyvéd“ harmadik kiadásának 24-ik vagy utolsó füzeté, írta Knorr Alajos. Kiadja ifj. Nagel Ottó Budapesten, Nemzeti színház bérházában. E füzetben a szerző a megyei pótadót, a községi jót ösmerteti, azzal áttér a köztisztviselők ügyeire, s szól mindenekelőtt a köztisztviselőkről általában, minekutánna a köztisztviselők tulajdonságairól nevezetesen az általános és különös tulajdonságokról, az elméleti képzettségről a közigazgatási szakban, jogi szakban, tanügyi szakban, orvosi és műszaki szakban, bányászati, erdészeti, levéltári, posta és távirtda szakban, a tengerészeti hatósági, számvevőségi, pénztári, kezelési bürokráciájában, a vesztegintézeteknél és zálogházaknál, s végre a gyakorlati képzettségről, értekeznek a tisztii állomások betöltésére az álladalmi tisztviselők nyugdíjazásáról, azok özvegyei és árvái ellátási igényeiről és hivatal-szolgái és felügyelői állomások betöltéséről, végre ismerteti az uzsora és káros hitelügyelekre vonatkozó törvényes intézkedéseket. E füzethez mint az „Önügyvéd“ 3-ik kiadásának utolsó füzetéhez van csatolva a címlap, teljes tartalomjegyzék, egy kimerítő tárgymutató; végre kiigazított a **nyomatási hibákat** és a **nyomatás folyama alatt felmerült változásokat** és **módosításokat** kitüntető kimutatás. Az eként teljesen befejezett „Önügyvéd“ egy a leghasználhatóbb és legszükségesebb kézi könyvek közül, mely nem csak a törvénykezés minden ágaiban, de igen számos és nevezetes közigazgatási ügyekben mindenkinek biztos tanácsadóul szolgálhat. Ajánljuk t. cz. olvasó közönség figyelmébe és pártfogásába. E nagy terjedelmű 24-ik füzetnek ára 30 kr. A teljesen befejezett mű egy kötetben diszes kötésbe kötve, vagy füzve, ugy fél-kötetben füzve és füzetekint is, a t. cz. olvasó közönség kívánságához képest kapható a kiadónál és minden hazai könyvtárban.

Jelentés. A budapesti ref. theologiai intézet 1882—83-ik évi zárvizsgálatai a következő sorrendben fognak megtartatni:

Junius 19-én d. e. 8—12-ig a III-ad éveseké, a Hittanból, Egyháztörténetből, Symbolicá-ból, Ó- és ujszövetségi írásmagyarazatból. — d. u. 3—7-ig az I-ső éveseké a Bölcsészettől, Oktatástantól, Hébernyelvtanból, ujszövetségi

görögnyelvből, Szenttérténetből, Bibl. régészetből és Vallástörténetből.

Junius 20-án d. e. 8—10-ig a IV-ed éveseké az Egyháztörténetből, Magy. prot. egyháztörténetből; Ó- és ujszövetségi írásmagyarazatból és Ker. Erkölcsstanból. — d. u. 3—6-ig a II-od éveseké a bevezetéstől, Vallás bölcsezetből, Egyháztörténetből, Szónoklattantól, és Vallástani-tástantól, Ó és ujszövetségi írásmagyarazatból. — d. u. 6—8-ig énekvizsgálat, szónoklati verseny, jutalmak és pályadíjak kiosztása.

J e g y z e t. A zárvizsgálatokat minden tárgyból szigorlatok előzik meg, melyek junius 8—18-ik napjain tartatnak.

E vizsgálatokra az érdeklődő közönséget és különösen az egyházkerület tisztviselőit tisztelettel meghívja.

Budapest, 1883 május hóban.

S z ó t s F a r k a s, igazgató tanár.

Jelentés. A sárospataki ref. főiskolában a 1882—83-ik iskolai évét befejező vizsgálatok következő rendben fognak megtartatni:

I. Az előkészítő (progynasiumi) osztályban és a gymnasiumban.

Vasárnap, junius 10-én délutáni istenisztelet után az V—VIII. osztály énekkara s a zenetanulók fognak vizsgálatot állani; ezután testgyakorlati vizsgálat.

Hétfőn, junius hó 11-én lesz az előkészítő (progymnasiumi) osztály vizsgálata a saját tantermében.

Hétfőn és kedden, junius hó 11. és 12. napjain lesz szépirásból az I. és II. vallástantól, éneklésből és rajzból az I., II., III. és IV. osztály vizsgálata. Vallástantól és éneklésből junius hó 11-én délelőtt az I-ső, délután a II-ik, junius hó 12-én délelőtt a III-ik, délután a IV-ik osztályé; mindeniké a saját tantermében. Szépirásból és rajzból junius hó 11-én délelőtt a II-ik, délután az I-ső osztály áll vizsgálatot; rajzból junius hó 12-én délelőtt a IV-ik, délután a III. osztály, mindenik a saját tantermében.

Szerdán és csütörtökön, junius hó 13. és 14-ik napjain lesz az I., II., III. és IV-ik osztály vizsgálata, a fentebbieken kívül, a többi összes tantárgyakból, mindenik osztályé a saját tantermében.

Csütörtökön, junius hó 14-én délután lesz a vizsgálat a francia nyelvből a IV-ik osztály tantermében.

Pénteken és szombaton, junius 15. és 16-ik napjain az V., VI. és VII. osztály áll vizsgálatot, mindenik osztály két csoportban.

Hétfőn és kedden, junius hó 18. és 19. napjain magánvizsgálatok.

Szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton, junius hó 20., 21., 22., 23. napjain az igazgató-tanács előtt szóbeli érettségi vizsgálat.

II. A z a k a d é m i á b a n.

A vallás- és egyháztudományi, valamint a bölcsezeti szakban a colloquiumok a rendes előadási órákon és tantermekben tartatnak mindennap junius 30-ig.

A jog- és államtudományi szakban az alap- és államvizsgálatok lehetőseért a folyomodványt a szakelnökhöz kell beadni junius 15—20-ik napjáig bezárólag. A vizsgálata-

tok határnapjának kitűzéséről az illetők hátratilag fognak értesítettetni.

J e g y z e t. Junius 24-én, vasárnap délelőtt istenitisztelet a városi nagy templomban; ezután a főiskola imatermében igazgatói jelentés a lefolyt iskolai évről; ezzel kapcsolatban az akadémia pályadíjakat nyert művek jeligés leveleinek felbontása; délután ugyancsak a főiskolai imateremben az ifjusági énekkar vizsgálata, szavalási, verseny s a pályadíjak kiosztása.

Junius 25. és 26-ik napjain egyházkerületi közgyűlés.

Midőn a fentebbi vizsgálati rendet közzéteszszük: a t. cz. szüléket, gyámokat, pártfogókat s általában a tanügy barátait tisztelettel meghívjuk és szívesen felkérjük a megjelenésre.

Sárospatak, május 9-én, 1883.

A z i g a z g a t ó s á g.

A reformátusok debreczeni kollégiumában az 1882—3. tanévet berekesztő vizsgálatok következő renddel tartatnak:

Junius 14-én délelőtt 8 órakor hálaadó istenitisztelet a kollégium imatermében.

A) A h i t t a n s z a k i t a n f o l y a m b a n:

Junius 14-től kezdve I. II. III. és IV. éves hittanhalgatók párbeszédi vizsgái az illető tudományok rendes óráin es termeiben.

B) A j o g - é s á l l a m t u d o m á n y i k a r n á l:

1. Junius 20-ig jelentkezés az alap- és államvizsgálatok letétele végett az igazgató tanárnál, a lezckekönyv beadása mellett. — 2. 21-től kezdve a hó végéig alap- és államvizsgálatok a kollégium gyűlestermében.

C) A g y m n a s i u m b a n:

Junius 17-én d. e. francia nyelv, azután gyorsírás; d. u. ének az imateremben; torna a tornakertben. — 18-án VII. oszt. A) szakaszának vizsgálata az imateremben. — 18-án VII. osztály B) szakaszának vizsgálata a VIII. oszt. termében. — 19-én VI. osztály vizsgálata a VIII. oszt. termében. — 19-én V. osztály vizsgálata az imateremben. — 20-án IV. osztály vizsgálata az imateremben. — 20-án III. oszt. A) szakaszának vizsgálata a VIII. oszt. termében. — 21-én III. oszt. B) szakaszának vizsgálata az imateremben. — 21-én II. oszt. A) szakaszának vizsgálata a VIII. oszt. termében. — 22-én II. oszt. B) szakaszának vizsgálata az imateremben. — 22-én I. oszt. A) szakaszának vizsgálata a VIII. oszt. termében. — 23-án I. oszt. B) szakaszának vizsgálata az imateremben. — 4. 5. 6. napjain írásbeli érettségi vizsgálatok. — 25. 26. 27. napjain szóbeli érettségi vizsgálatok. — A gymnasiumban a vizsgák kezdete délelőtt 9 és délután 4 óra.

D) A t a n i t ó k é p e z d é b e n:

Junius 22. és 23-án délelőtt 9 órától kezdve a VI. teremben.

Mely nyilvános vizsgálaton megjelenésre a szülék s általában a nevelés és tanügy barátai tisztelettel meghívottnak. Debreczenben, 1883. május 29.

A debreczeni református kollégium igazgatósága.

Tartalom: Doktor János. Sz. J. — Az egyházi év szerinti predikálás. Csiky Lajos. — Emberbaráti felszólamlás. Egy római katolikus. — Töredék a magyar ref. ének- és isteni-tisztelet történetéből. Kálmán Farkas. — A nagykarolyi egyházmegyei lelkészjelölő bizottság. Csighy Ferencz. — Kótai Lajos reggeli éneke. Kálmán Farkas. — Felsőbb hatósági rendeletek. — Tanulmány és bírálat. Kiss Bertalan. — A dunamelléki egyházkerület közgyűlése, 1883. május 19. s következő napjain. Szóts Farkas. — Külömfélék. — Hirdetés.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**

Pályázati hirdetés.

A boldog emlékezetű Nagy József kegyes alapítványából az 1882-dik évről odaitéendő 500 forintos ösztöndíjra pályázat nyittatik, mely pályázatnál megkivántatik, hogy:

1) az illető pályázó magyar, reformált vallású s a felsőbb tudományokat a debreczeni főiskolában végezte legyen;

2) kitűzött pályájának a lelkészinek, vagy tanárinak kell lenni;

3) szükséges, hogy a bölcsészeti s hittani tudományokon kívül a latin nyelvben annyira jártas legyen, hogy a római klasszikus írókat jól értse; mit hogy jól ért, úgy azt, hogy a görög nyelvtanból kitűnő osztályzata van, érettségi bizonyítványával kell igazolnia;

4) megkivántatik pályázótól, hogy az élő nyelvek közül a német nyelvet teljesen értse s egész folyékonyssággal beszélje; a francia nyelvből is bírjon oly előkészülettel, hogy a könyveket jól értse. Ez utóbbiakra nézve is elengedhetlen szabályul tüzetvén ki, hogy ezek is illetékes s tekintetbe vehető bizonyítványokkal igazoltassanak.

Az eként felszerelt, — másként figyelmen kívül hagyandó — pályázati kérvények, folyó évi július hó 20-ig Révész Bálint püspök és alapítványi egyik elnök urhoz lesznek beterjesztendők.

Debreczen, 1883. június hó 5.

Tóth Sámuel.

1—1

bizottsági jegyző.